Svenska institutet

Datum: 5 november
Diarienummer: 00851/2026
Dokument: Remissyttrande

Svenska institutets remissyttrande avseende SOU 2026:31 Ett investeringsprogram för kultur

Sammanfattning av Svenska institutets yttrande

Svenska institutet (SI) tillstyrker utredningens huvudsakliga inriktning att bredda kulturens finansieringsmöjligheter genom skattereduktion för gåvor och väl avgränsade statliga matchningsinsatser. Förslagen ligger i linje med SI:s arbete för att utveckla långsiktigt hållbara finansieringsformer för den publika kulturverksamheten vid Svenska institutet Paris.

SI Paris har en särställning. Det är Sveriges enda statliga kulturinstitut utomlands och en permanent svensk kulturinstitution i en av världens viktigaste kulturmetropoler. Institutet förenar konstnärligt kvalificerad programverksamhet med ett långsiktigt uppdrag att främja kulturutbyte, professionella nätverk och relationer mellan Sverige och Frankrike. Verksamhetens geografiska placering är inte ett undantag från uppdraget, utan en förutsättning för att det ska kunna fullgöras.

SI föreslår därför att det kommande regelverket uttryckligen utformas så att svensk statlig publik och allmännyttig kulturverksamhet utomlands kan godkännas som gåvomottagare. SI föreslår vidare att regeringen, i den föreslagna förordningen om statsbidrag för att främja privata kulturinvesteringar, inför en möjlighet till undantag från kravet att kulturverksamheten ska bedrivas i Sverige. Undantaget bör avse permanent statlig kulturverksamhet utomlands med ett tydligt svenskt allmänintresse och med motsvarande krav på konstnärlig kvalitet, transparens, kontroll och redovisning.

Kort om Svenska institutets uppdrag

SI har i uppdrag att sprida information och kunskap om Sverige, främja svenska intressen internationellt och bidra till långsiktiga relationer mellan Sverige och andra länder. Myndigheten ska stärka, skydda och bevaka uppfattningen om Sverige utomlands. Kultur är en central del av detta uppdrag. Genom konstnärliga möten och samarbeten skapas förtroende, kunskapsutbyte och långsiktiga relationer, samtidigt som svenska kulturutövare och aktörer inom kulturella och kreativa branscher får internationell synlighet, tillgång till professionella affärsnätverk.

Utredningens förslag berör särskilt SI Paris. Institutet är en del av den svenska myndigheten men bedriver sin verksamhet i Frankrike. Frågan är därmed inte om verksamheten har svensk anknytning, utan hur ett svenskt regelverk för gåvor och statlig matchning ska omfatta en svensk statlig kulturverksamhet vars uppdrag till sin natur genomförs utomlands.

Besöksadress:
Svenska institutet
Virkesvägen 2
120 30 Stockholm
Sverige

Postadress:
Svenska institutet
Box 9
121 21 Johanneshov
Sverige

Kontaktuppgifter:
T +46 (0)8 453 78 00
si@si.se
www.si.se
www.sweden.se

Svenska institutet Paris - Sveriges enda kulturinstitut utomlands

SI Paris, Institut suédois, är Sveriges enda kulturinstitut utomlands. Institutet har sedan 1971 haft en permanent svensk närvaro i Paris och är i dag en etablerad mötesplats för svensk, fransk och internationell kultur. Placeringen i Marais ger Sverige en unik plattform i en stad som har stor betydelse för internationellt kulturliv, opinionsbildning och kulturella och kreativa branscher.

Verksamheten omfattar utställningar och program inom bland annat konst, design, arkitektur, musik, film, litteratur och scenkonst. Institutet visar även Tessinsamlingarna, bedriver svenskundervisning, erbjuder sex gästbostäder för svenska forskare, konstnärer och kulturarbetare samt arrangerar samtal, seminarier, filmvisningar, konserter och andra publika aktiviteter. Arbetet genomförs i nära samverkan med kulturutövare, organisationer, museer, institutioner, städer och regioner i Sverige och Frankrike.

SI Paris är därmed både en kulturinstitution med hög konstnärlig ambitionsnivå och en plattform för internationellt kulturfrämjande och strategiskt relationsbyggande. Institutet kan initiera samarbeten, ge svenska kulturutövare tillträde till franska och internationella sammanhang och skapa kontinuitet i relationer som annars skulle vara svåra att upprätthålla genom enskilda projekt. Denna kombination av permanent fysisk närvaro, konstnärlig kvalitet och ett statligt internationellt uppdrag gör verksamheten unik.

Starkt publikt och professionellt genomslag

SI Paris har under de senaste åren genomfört ett långsiktigt utvecklingsarbete för att höja den konstnärliga kvaliteten, förbättra publikupplevelsen, öka tillgängligheten och fördjupa samarbetena med relevanta aktörer. Utställningsytorna har utökats, öppettiderna breddats och kommunikations- och relationsarbetet förstärkts.

Utvecklingsarbetet har gett tydliga resultat. År 2025 hade institutet 147 000 besökare, vilket var den högsta publiksiffran i institutets historia och en ökning med 39 procent jämfört med 2024. Programverksamheten med utställningar och evenemang ökade med 64 procent. Publikundersökningar visar samtidigt en mycket hög nöjdhet, 4,85 av 5, och att institutet i hög grad når en ung och professionellt relevant publik inom konst, kultur, kulturella och kreativa branscher, media och utbildning.

Bland uppmärksammade satsningar finns Forêts astrales, som 2024 lockade över 3 000 besökare per vecka, samt Blazing Grace under Paris Design Week 2025. Under 2025 genomfördes även utställningar om Barbro Östlihn och Pontus Hultén, den svensk-franska designutställningen Keep Playing! samt Tarik Kiswansons The Relief. Programmet har fått betydande genomslag i fransk och internationell media och har stärkt institutets ställning som en relevant scen för högkvalitativ samtidskonst och design.

Resultaten visar att en långsiktig statlig närvaro utomlands kan förena hög konstnärlig kvalitet med stora publika resultat, professionellt utbyte och konkret synlighet för svenska kulturskapare. SI Paris verksamhet bör därför ses som en nationell kulturpolitisk och utrikespolitisk resurs.

Arbetet med breddad finansiering

SI har under de senaste åren utvecklat arbetet med breddad finansiering för SI Paris. Arbetet omfattar donationer från privatpersoner och företag genom det franska mecenatsystemet, sponsringssamarbeten och annan intäktsdrivande verksamhet. SI har utrett förutsättningarna för att ansöka om ett franskt förhandsbesked som möjliggör utfärdande av mecenatintyg och har arbetat med förutsättningarna för momsregistrering i Frankrike.

Syftet är att skapa fler finansieringskällor för den publika och främjande verksamheten och därigenom öka kvaliteten och räckvidden.

Breddad finansiering ska komplettera, inte ersätta, en stabil offentlig basfinansiering. Gåvor utan motprestation måste hållas tydligt åtskilda från affärsmässiga sponsringssamarbeten. Villkor och processer ska utformas så att givare eller sponsorer inte får ett otillbörligt inflytande över programläggning, konstnärliga urval eller myndighetens verksamhet i övrigt.

Svenska institutets synpunkter på utredningens förslag

Skattereduktion för gåvor till kultur

SI tillstyrker att statliga förvaltningsmyndigheter som bedriver publik och allmännyttig kulturverksamhet ska kunna godkännas som gåvomottagare efter ansökan. För SI Paris skulle denna möjlighet komplettera det franska mecenatsystemet och förbättra förutsättningarna att ta emot gåvor från givare med skatterättslig anknytning till Sverige.

SI föreslår att lag, förordning eller författningskommentar uttryckligen anger att en svensk statlig förvaltningsmyndighet kan godkännas som gåvomottagare även när den avgränsade publika och allmännyttiga kulturverksamheten bedrivs utanför Sverige. Avgörande bör vara att verksamheten bedrivs av en svensk myndighet inom ramen för ett statligt uppdrag, har ett tydligt svenskt allmänintresse och uppfyller regelverkets krav på ändamålsbestämning, särredovisning, revision, kontrolluppgifter och årlig rapportering. Verksamhetens geografiska placering bör inte i sig utgöra hinder.

Vid godkännande bör Skatteverket kunna beakta att verksamheten samtidigt omfattas av regler i verksamhetslandet. Tillämpningen behöver därför medge ändamålsenliga former för kontroll och rapportering som motverkar dubbel skatteförmån och motstridiga krav, utan att permanent svensk kulturverksamhet utomlands utestängs från systemet.

Statliga matchningsinsatser

Den föreslagna förordningen om statsbidrag för att främja privata kulturinvesteringar avser kulturverksamhet som bedrivs i Sverige. En sådan geografisk avgränsning innebär att SI Paris utesluts, trots att verksamheten bedrivs av svenska staten, har ett tydligt svenskt allmänintresse och möter motsvarande krav på offentlig insyn och kontroll.

SI föreslår att förordningen kompletteras med en undantagsbestämmelse som ger regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer möjlighet att bevilja statsbidrag även för statlig kulturverksamhet utomlands. Undantaget bör kunna tillämpas när verksamheten:

- bedrivs permanent av staten genom en svensk myndighet,

- har som huvudsakligt ändamål att främja svensk kultur och internationellt kulturutbyte,
- har ett dokumenterat svenskt allmänintresse och en hög konstnärlig kvalitet,
- uppfyller motsvarande krav på transparens, särredovisning, uppföljning och offentlig kontroll som verksamhet i Sverige, och
- är förenlig med EU-rätten och verksamhetslandets regler.

En sådan avgränsad undantagsmöjlighet skulle inte innebära att all kulturverksamhet utomlands omfattas. Den skulle ta sikte på det särskilda fall där staten själv upprätthåller en permanent kulturinstitution utomlands för att fullgöra ett internationellt kulturfrämjande uppdrag. SI Paris är i dag Sveriges enda verksamhet av detta slag.

Om SI Paris kan godkännas som gåvomottagare men kategoriskt utesluts från matchningsinsatser uppstår en omotiverad skillnad mellan två delar av samma investeringsprogram. Möjligheten till riktad matchning skulle i stället kunna förstärka incitamenten för privat medfinansiering och ge staten bättre utväxling på en redan etablerad kulturpolitisk resurs.

Styrning, oberoende och administrativa krav

SI delar utredningens bedömning att ett system för gåvor och matchning ska förenas med höga krav på transparens och uppföljning. För SI Paris bör ett godkännande förutsätta en tydligt avgränsad kulturverksamhet, särredovisning av mottagna medel, dokumenterade processer för prövning av gåvovillkor samt rutiner för att hantera svenska och franska skatte- och redovisningskrav.

Systemet måste värna den konstnärliga friheten, myndighetens saklighet och oberoende samt principen om god hushållning med statens medel. Dessa krav talar för tydliga villkor och effektiv kontroll, men inte för att svensk statlig kulturverksamhet utomlands utesluts på grund av sin geografiska placering.

Samlad bedömning

SI tillstyrker utredningens huvudsakliga inriktning. Förslagen kan ge bättre förutsättningar att bredda finansieringen av SI Paris publika kulturverksamhet och därmed stärka kvaliteten, räckvidden och det långsiktiga svensk-franska kulturutbytet.

SI föreslår att det slutliga regelverket uttryckligen medger att svensk statlig publik och allmännyttig kulturverksamhet utomlands kan godkännas som gåvomottagare. SI föreslår också att förordningen om statsbidrag kompletteras med en avgränsad undantagsmöjlighet för permanent statlig kulturverksamhet utomlands med ett tydligt svenskt allmänintresse. Ett sådant ställningstagande skulle ta till vara SI Paris unika ställning som Sveriges enda kulturinstitut utomlands och ge likvärdiga förutsättningar för breddad finansiering, samtidigt som höga krav på transparens, kontroll och konstnärligt oberoende upprätthålls.

Beslut

Beslut i ärendet har fattats av generaldirektör Madeleine Sjöstedt efter föredragning av stabschef Sofia Petersson. I den slutliga beredningen har Sara Arrhenius, direktör vid SI Paris, avdelningschef Marie Holmberg och finansiell controller Per Olsson deltagit.